

Ånge
kommun

Handel

Handel

Senast uppdaterad 2023-07-11

Innehållsförteckning

Handeln i Ånge kommun	4
Lagar, regler och normer	5
Mål, planer och program	6
Internationell och nationell nivå.....	6
Trender och jämförelser	7
Läs mer.....	9

Handeln i Ånge kommun

Handeln är en av de största branscherna i Sverige och sysselsätter tolv procent av alla i arbete i landet. Handeln är också största bransch när det gäller att sysselsätta unga. I handeln genereras elva procent av Sveriges BNP och elva procent av statens skatteintäkter.

Handeln är främst centraliserad i tätorterna Ånge och Fränsta som har ett mindre utbud av varor och tjänster av olika slag. Större matvarubutiker är placerade i Ånge, Fränsta och Torpshammar, medan mindre varubutiker finns spridda i kommunens mindre samhällen. Närheten till Östersund och Sundsvall ger underlag för ett bredare konsumtionsutbud men även stor/sällanköpshandel. I Sundsvall är centrala staden och Birsta handelsnoder i Östersund centrum och Lillänge handelsnoder.

Nya etableringar av verksamheter i kommunen kommer skapa ett underlag för en ökad befolkningstillväxt. Utvecklingen av orterna måste därför stå i proportion till den framtida ökningen av ett nytt kundunderlag som eftersöker tjänster inom service och handel i kommunen. Nya noder för handel i en större skala behöver i framtiden planeras för att täcka den framtida konsumtionsefterfrågan i kommunen.

Områden för etablering av ny affärsverksamhet, lokaler och mark kommer tas i anspråk för att bidra till en fortsatt tillväxt i Ånge kommun. Gör att utvecklingen ska ske klimatsmart och anläggas där det finns ett tillgängligt kundunderlag kommer mark tas i anspråk. Konflikter kan ligga i om jordbruksmark, industrimark eller annan värdefull mark tas i anspråk i syfte att utveckla Ånges lokalsamhällen.

Läs mer om Ånge kommuns Bebyggelsestruktur, där går även att se utpekade centrum på orterna där handel och service återfinns.

Lagar, regler och normer

En kommuns möjligheter att påverka hur/var olika handelsetableringar sker är tämligen begränsade, mer än att utreda lämpligheten utifrån olika markområden utifrån **plan- och bygglagen (PBL)**, genom framtagande av detaljplaner och eller bygglov. I Sverige finns ingen allmän etableringsprövning. Under förutsättning att PBL:s krav på att lokaliseringen av handeln säkerställer ”god hushållning, ändamålsenlig struktur, god ekonomisk tillväxt och effektiv konkurrens samt tillgång till samhällsservice” uppfylls, att detaljplanen tillåter handel, och att inga hinder för bygglov finns, kan en handelsetablering inte stoppas av kommunen.

Bygglovsprövning krävs i vanlig ordning för nya byggnader eller ändrad användning av befintliga lokaler, men om lagkraven uppfylls ska bygglov ges. Om nyetableringen planeras i ett område där detaljplanen inte tillåter handel kan bygglov inte ges. Då kan fastighetsägaren emellertid begära en planändring, och denna ska beviljas om inte etableringen medför negativ påverkan på omgivningen. Vid nyetablering i ett område som saknar detaljplan ska kommunen bedöma om prövning kan ske direkt genom förhandsbesked/ bygglov eller om detaljplaneläggning måste ske innan bygglov kan prövas. Om omgivningspåverkan är negativ bör ansökan avslås.

Mål, planer och program

Internationell och nationell nivå

Utifrån Agenda 2030 handlar det om omställningen till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster. För kommunen innebär det att vara ledande i arbetet med en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier. För fysisk planering innebär det att planera för resurseffektiv markanvändning.

Europas ekonomier är beroende av naturresurser som till exempel råvaror och utrymme (markresurser). I färdplanen för ett resurseffektivt Europa nämns markanvändning och förvaltning av markresursen som en fråga av avgörande betydelse för att motverka ohållbara resurstrender. Europeiska unionens politik för anpassning till klimatförändringarna är av direkt betydelse för nuvarande och framtida markanvändningsmetoder och de ekonomiska sektorer som är beroende av dem.

Markanvändning är också en viktig fråga för många andra politikområden, exempelvis territoriell sammanhållning, stadsplanering, jordbruk, transporter och naturskydd. Det är viktigt att planera markanvändningen och förvalta marken om vi ska kunna göra markanvändningen förenlig med miljöhänsyn. Det är en utmaning som berör olika politiska nivåer och många sektorer. Övervakning och minskning av de negativa miljökonsekvenserna av markanvändningen samtidigt som produktionen av viktiga resurser upprätthålls är en viktig prioritering för beslutsfattare överallt i världen. Markanvändningsplanering och förvaltningsbeslut fattas ofta på lokal eller regional nivå. Europeiska kommissionen har dock en roll att spela för att se till att medlemsstaterna tar hänsyn till miljön i sina markanvändningsplaner och tillämpar integrerad markförvaltning (källa: European Environment Agency).

Trender och jämförelser

Idag arbetar nästan 500 000 människor i handeln, det motsvarar en åttondel av alla förvärvsarbetande i Sverige. Handeln betalar också in mer än 200 miljarder kronor varje år till statskassan genom moms, arbetsgivaravgifter och andra skatter. Framförallt är handeln viktig för ungas start i arbetslivet. En fjärdedel av alla svenskar hade sitt första jobb i handeln och ungefär 30 procent av alla anställda i handeln är idag unga. Handeln är för många vägen in på arbetsmarknaden och i att förstå handelns drivkrafter för tillväxt finns också lösningen på Sveriges stora utmaningar ungdomsarbetslöshet och integration.

E-handel

Handeln genomgår en påtaglig strukturomvandling. Omvandlingen är en följd av digitalisering, globalisering och automatisering som möjliggör nya kundbeteenden, nya affärsmodeller, ökad transparens och internationell konkurrens. Ett exempel på strukturomvandlingen är hur e-handeln under en längre period tagit försäljningsandelar från den traditionella fysiska handeln. Ett annat är de ökade inslagen av digitalisering och automatisering även i fysiska butiker i form av självscanningskassor och elektronisk prismärkning. Sist men inte minst ökar globaliseringens betydelse inom handeln, inte bara genom utländska produkter på hyllorna i våra butiker utan också genom utländska e-handelsplattformar och aktörer (källa: Svensk handel. Publ. Läget i handeln 2019).

Sverige är i många avseenden en framstående och välutvecklad e-handelsnation. Som konsumenter väljer vi ofta att göra både research och köp online då vi både har en väldigt god åtkomst till internet och en väletablerad e-handelsvana. Enligt PostNords rapport E-handeln i Norden 2018 handlar hela 66% av svenskarna på nätet varje månad, vilket positionerar oss i topp bland våra nordiska grannländer. Men det är inte bara svenska företag som får ta del av de svenska konsumenternas pengar. Vi ehandlar även allt oftare på en global marknad. De mest populära länderna att handla ifrån är bland annat Kina, Storbritannien, Tyskland, USA och Danmark. I snitt spenderar de svenska e-handelskonsumenterna 1927 kr per månad. E-handel och svenskarnas allt mer väletablerade köpbeteende innebär självklart både hot och möjligheter för staden och dess stadskärna. För de fysiska handlarna i staden försvinner såklart viss omsättning till andra delar av världen, vare sig det är till andra delar av Sverige eller till Kina. Många svenska handlare har dock blivit allt bättre på att ta vara på e-handelns möjligheter, både för att öppna upp sin verksamhet mot världen och för att driva trafik till sin fysiska butik. Under de senaste åren har även allt fler renodlade e-handlare börjat öppna upp fysiska Pop-Up butiker där kunderna kan få känna på varorna (källa: Cityklimatet 2018).

Strukturomvandling

Stads-och mindre ortskärnor har en hög konurans för större etableringar av handelsområden samt den externa E-handeln vilket påverkar det lokala näringslivet. Trots att det finns större handelscentrum i grannkommunerna finns ändå ett lokalt behov av service och tjänster.

Allt eftersom Ånge växer med fler invånare och en aktivare besöksnäring kommer flera mindre restauranger, caféer, hotell, bokaffärer, matvarubutiker, postombud, skönhetsalonger etc. att behöva tillkomma för att täcka det lokala behovet. Priserna i Ånge är även lägre i relation till större stadscentra som har högre lokalkostnader.

Läs mer

Svensk handel. Publ. Läget i handeln 2019

Cityklimatet 2018

European Environment Agency